

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій,
обліку та фінансів

Кафедра бухгалтерського обліку,
оподаткування та аудиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ДЕМБРОВСЬКА Марина Ярославівна

УДК 657.421

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ
МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ»**

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання
ідей, результатів і тестів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ Марина ДЕМБРОВСЬКА

Науковий керівник
Ярмолюк Олена Феліксівна
кандидат економічних наук, доцент

Житомир – 2024

Робота виконана на кафедрі бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
Поліського національного університету

Рецензент:

доцент кафедри фінансів і кредиту Поліського національного університету,
к.е.н., доц. Сус Юрій Юрійович

Висновок комісії за результатами попереднього захисту:

допустити до захисту

Голова комісії _____ Тетяна ГАЙДУЧОК

Висновок кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту за
результатами попереднього захисту: допустити до захисту

Протокол засідання кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту № ____ від __ грудня 2024 року

Завідувач кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту _____ Наталія МАЛЮГА

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Студентка ДЕМБРОВСЬКА Марина Ярославівна захистила кваліфікаційну
роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____,

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК _____

Ганна МАЙДУДА

АНОТАЦІЯ

Дембровська М. Я. Організація обліку, аналізу і аудиту готової продукції молокопереробних підприємств. – Кваліфікаційна робота на правах рукопису.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістр за спеціальністю 071 «Облік і оподаткування». – Поліський національний університет, Житомир, 2024.

Кваліфікаційна робота присвячена дослідженню актуальної проблеми організації обліку, аналізу та аудиту готової продукції на молокопереробних підприємствах, яка є ключовою для ефективного управління цими підприємствами. Основною метою роботи є розробка рекомендацій щодо оптимізації процесів обліку і аудиту, що сприятиме підвищенню точності фінансової звітності та забезпеченню контролю за якістю готової продукції.

Результати роботи можуть бути використані для вдосконалення облікових процедур, підвищення ефективності аналізу та покращення аудиторських перевірок, що в цілому сприятиме збільшенню конкурентоспроможності молокопереробних підприємств та їх сталому розвитку.

Ключові слова: готова продукція, бухгалтерський облік, аудит, управління, легка промисловість.

ABSTRACT

Dembrovska M. Ya. Organization of accounting, analysis and audit of finished products of dairy processing enterprises. – Qualification work in the form of a manuscript.

Qualification work for the degree of master in the specialty 071 «Accounting and taxation». – Polissia National University, Zhytomyr, 2024.

The qualification work is devoted to the study of the current problem of organizing accounting, analysis and audit of finished products at dairy processing enterprises, which is key to the effective management of these enterprises. The main purpose of the work is to develop recommendations for optimizing accounting and audit processes, which will contribute to increasing the accuracy of financial reporting and ensuring control over the quality of finished products.

The results of the work can be used to improve accounting procedures, increase the efficiency of analysis and improve audits, which in general will contribute to increasing the competitiveness of dairy processing enterprises and their sustainable development.

Keywords: finished products, accounting, audit, management, light industry.

ЗМІСТ

ВСТУП		5
Розділ 1.	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	8
1.1.	Готова продукція як об'єкт обліку, аналізу та аудиту	8
1.2.	Функціональне значення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в системі управління молокопереробними підприємствами	12
1.3.	Особливості господарської діяльності та оцінка економічного стану молокопереробних підприємств	15
Розділ 2.	ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	21
2.1.	Організація первинного обліку готової продукції на підприємствах	21
2.2.	Організація та методика облікового процесу формування готовою продукцією на підприємствах	24
Розділ 3.	ПОБУДОВА СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ	29
3.1.	Система аналізу готової продукції як інструмент управлінських рішень	29
3.2.	Моделювання системи аудиту готової продукції на підприємстві	33
	Удосконалення системи аналітичного забезпечення управління готовою продукцією підприємств	36
ВИСНОВКИ.....		39
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....		41
ДОДАТКИ.....		46

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Розвиток економіки України в умовах сучасного господарювання вимагає істотних змін у системі організації та ведення бухгалтерського обліку. Ключовою метою цих перетворень є адаптація всіх елементів системи до нових економічних реалій. Цей процес реалізується через впровадження комплексу заходів, орієнтованих на забезпечення відповідності бухгалтерського обліку господарської діяльності підприємств ринковим змінам, а також на широке застосування нових аспектів у дослідженні діяльності підприємств, організацій і установ.

Одним із важливих аспектів є детальний аналіз методів оцінки та обліку готової продукції, а також витрат, пов'язаних з її реалізацією. Ці питання є обов'язковими для всіх суб'єктів господарювання, незалежно від форми власності, за умови дотримання Національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку.

Проблеми збуту готової продукції вимагають постійного моніторингу ринку та активних маркетингових зусиль на рівні підприємств. Це передбачає просування товарів, зниження собівартості продукції при одночасному підвищенні її якості та максимізації прибутковості. Досягнення цих цілей можливе лише за умови виявлення резервів для збільшення обсягів виробництва та реалізації продукції.

Мета і завдання дослідження. *Мета* кваліфікаційної роботи полягає в обґрунтуванні теоретичних основ та удосконаленні практичних аспектів бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту готової продукції.

Для досягнення поставленої мети потрібно вирішити наступні *завдання*:

- дослідження готової продукції як об'єкту обліку та аудиту;
- вивчення особливостей господарської діяльності та оцінка економічного стану молокопереробних підприємств;
- обґрунтування процесу документування операцій з готовою продукцією, синтетичний і аналітичний облік;

- формування особливостей відображення обліку готової продукції молокопереробних підприємств;
- обґрунтування напрямів удосконалення обліку і аудиту та практичних пропозицій щодо підвищення ефективності управління готовою продукцією.

Об'єктом дослідження є процеси обліку та аудиту готової продукції на молокопереробному підприємстві. Предметом дослідження є виступають методи і засоби забезпечення точності, ефективності та прозорості обліку і аудиту готової продукції.

Методи дослідження. У процесі дослідження обліку та аудиту готової продукції підприємства використовувалася: методи теоретичного узагальнення та аналізу; методи економічного аналізу; методи спостереження та порівняння; метод моделювання; графічний метод; методи індукції та дедукції. Використання цих методів дало змогу отримати достовірні результати, розробити практичні рекомендації щодо вдосконалення обліку і контролю готової продукції на молокопереробних підприємствах.

Інформаційною базою дослідження є фінансова звітність молокопереробних підприємства, його статут, нормативно-правові акти, дані з Інтернету, економічна література та наукові праці вітчизняних вчених-економістів.

Наукова новизна роботи полягає у розробці нових підходів до облік, аналізу та аудиту готової продукції молокопереробних підприємств в умовах сучасного економічного середовища.

Практичне значення цього дослідження полягає в удосконаленні системи обліку, аналізу та аудиту за готовою продукцією підприємств. Отримані результати можуть бути застосовані для оптимізації облікових і контрольних процесів у компаніях різних секторів економіки.

Апробація результатів дослідження. Основні теоретичні положення, висновки і пропозиції дослідження доповідалися на всеукраїнських науково-практичних конференціях і були опубліковані у збірниках [9, 10, 39].

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст кваліфікаційної роботи наведено на 46 сторінках, на яких представлено 5 таблиць та 10 рисунків. Робота містить вступ, три розділи, висновки та список використаних джерел, який налічує 42 найменувань.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ І АУДИТУ ГОТОВОЇ ПРОДУКЦІЇ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

1.1. Готова продукція як об'єкт обліку, аналізу та аудиту

Результатом діяльності будь-якого підприємства чи організації є випуск готової продукції, виконання робіт і надання послуг. Вартість цих продуктів, робіт і послуг переходить з етапу виробництва в стадію обігу. Для забезпечення правильного і своєчасного обліку результатів виробничої діяльності підприємство повинно дотримуватись принципів бухгалтерського обліку та обрати методи обліку готової продукції, які найбільше відповідають його потребам [8].

Від правильного вибору способу обліку готової продукції залежить багато показників ефективності підприємства, а також його успішність та конкурентоспроможність на ринку. Крім того, цей вибір впливає на розмір виручки, яка підлягає оподаткуванню, а отже, на величину чистого прибутку, який підприємство отримує після сплати всіх податків та зборів.

Готова продукція є завершеною продукцією, яка пройшла всі етапи виробництва і готова до реалізації споживачам. Вона включає в себе товари, що виготовлені на підприємстві та відповідають установленим стандартам якості. В бухгалтерському обліку готова продукція враховується як актив підприємства і являє собою важливу частину його запасів.

Відповідно до НП(С)БО 9 «Запаси» готовою продукцією, вважається продукція, що виготовлена на підприємстві, в установі, призначена для продажу і відповідає технічним та якісним характеристикам, передбаченим договором або іншим нормативно-правовим актом [27].

Для кращого розуміння призначення готової продукції доцільно розглянути її класифікацію. При організації обліку готової продукції важливо визначити її

характер. Відповідно до цієї ознаки вітчизняні науковці пропонують найпоширенішу систематизацію, що ґрунтується на групуванні готової продукції за формою, ступенем готовності та технологічною складністю (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Класифікація готової продукції відповідно до чинного законодавства

Класифікаційна ознака	Різновиди
За формою	- готова продукція, що має уречевлену форму - готова продукція, що має форму результату роботи або послуги
За ступенем готовності	- готова продукція - напівфабрикати - незавершене виробництво
За конструкторською і технологічною складністю	- проста - складна (основна, побічна, супутня)
За відповідністю до технічної документації	- готова продукція - брак (виправний, остаточний)
За суб'єктом використання	- для відпуску на сторону - для споживання на підприємстві
За матеріальним складом	- з власних матеріальних ресурсів - з давальницької сировини
За ступенем реалізації	- валова - реалізована (продана)
За фактом попереднього випуску	- порівняна - незрівнянна

Джерело: узагальнено автором за [30]

Відповідно до П(С)БО 16 «Витрати», собівартість реалізованої продукції (робіт, послуг) складається з виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), яка була реалізована протягом звітного періоду, нерозподілених постійних загальновиробничих витрат та наднормативних виробничих витрат [26].

Склад виробничої собівартості готової продукції представлено на рис. 1.1.

Перелік і склад статей калькулювання виробничої собівартості продукції (робіт, послуг) визначаються підприємством самостійно. Порядок формування первісної вартості готової продукції представлений на рис. 1.2.

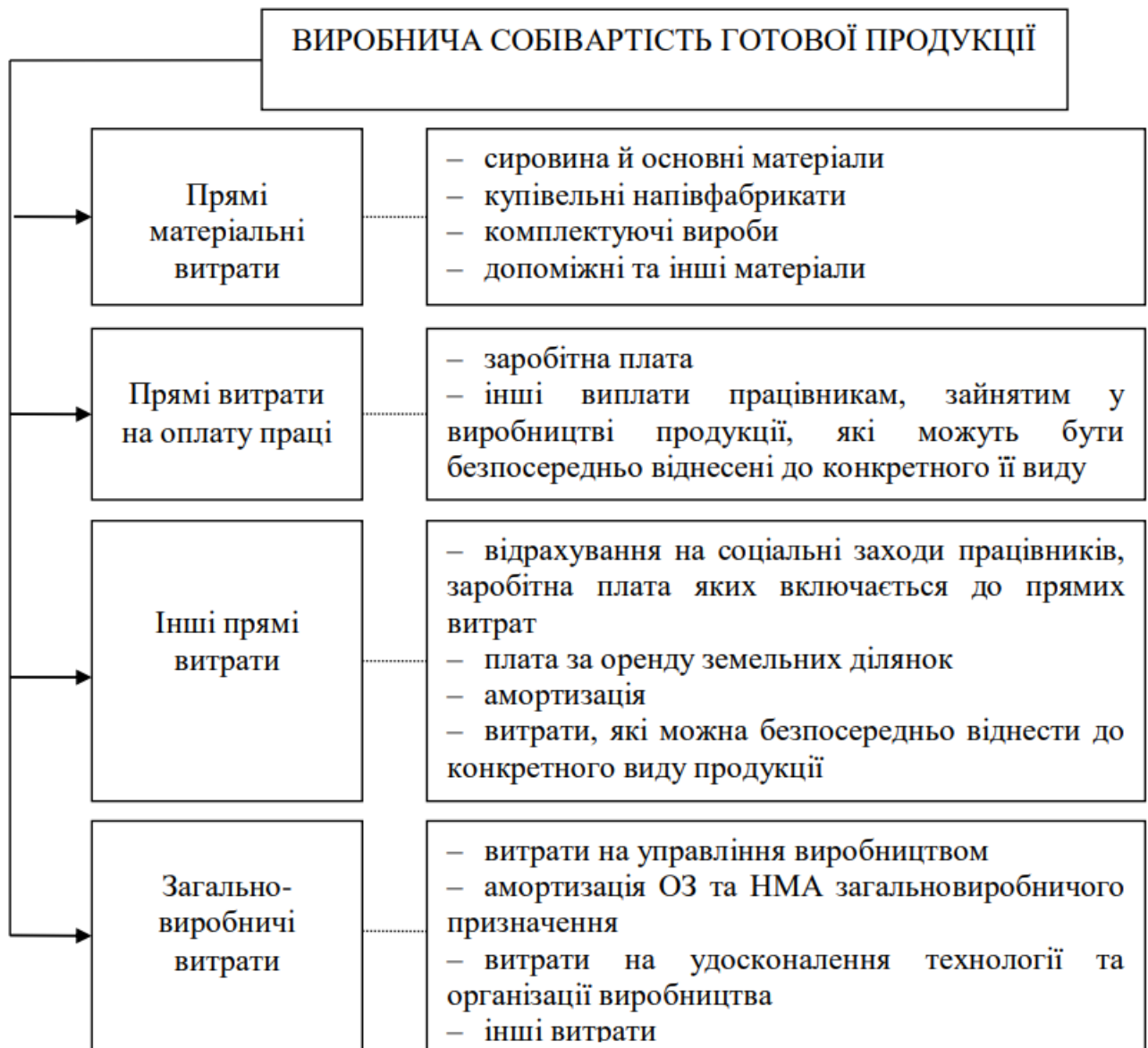

Рис. 1.1. Склад виробничої собівартості готової продукції

Джерело: узагальнено автором за [26]

Склад виробничої собівартості готової продукції на молокопереробному підприємстві включає всі витрати, пов'язані з виробництвом товарів. Основні складові елементи виробничої собівартості можна розділити на декілька категорій:

1. Прямі витрати на сировину та матеріали: витрати на сировину (молоко, добавки тощо); витрати на упаковку (виробництво та закупівля упаковки).

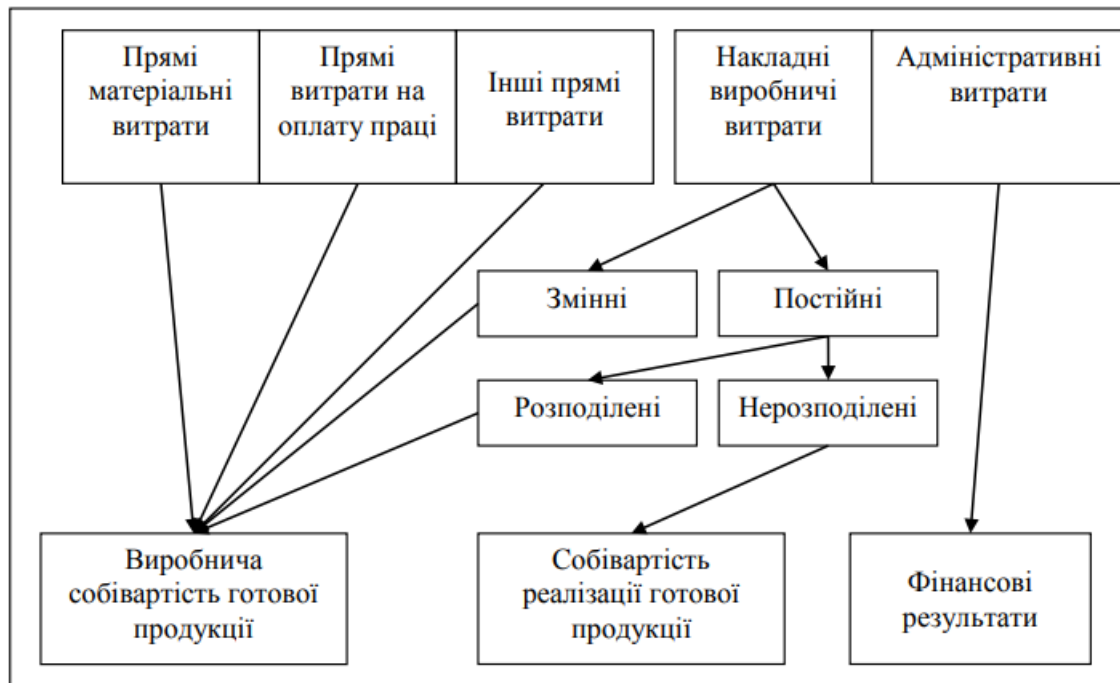

Рис. 1.2. Порядок формування первісної вартості готової продукції

Джерело: узагальнено автором за [19]

2. Прямі витрати на працю: заробітна плата працівників, що безпосередньо зайняті у виробництві (робітники цеху, оператори).

3. Накладні витрати: витрати на утримання виробничих приміщень (оренда, комунальні послуги); амортизація основних засобів (обладнання, будівлі); витрати на ремонт і технічне обслуговування обладнання.

4. Витрати на енергію: витрати на електроенергію, газ, воду та інші енергетичні ресурси, необхідні для здійснення виробничих процесів.

5. Витрати на обслуговування виробництва: витрати на адміністративні послуги, обслуговування обладнання, охорону, охорону праці.

6. Інші витрати: витрати на рекламу та просування готової продукції (якщо вони прямо пов'язані з виробництвом); витрати на дослідження та розробки нових видів продукції.

Сумарно, виробнича собівартість визначається як сума всіх цих витрат, які були понесені у процесі виготовлення конкретної партії готової продукції. Цей

показник є ключовим для проведення економічного аналізу ефективності виробництва та для встановлення ціни реалізації продукції.

Готова продукція як об'єкт обліку, аналізу та аудиту відіграє важливу роль у фінансовому управлінні підприємством. Ретельний облік та аналіз готової продукції сприяють підвищенню ефективності виробничих процесів, покращують контроль за якістю та собівартістю, а також забезпечують стабільність фінансової звітності. Аудит допомагає перевірити правильність облікових процедур і знизити ризики, пов'язані з управлінням запасами.

Сьогодні для ефективної організації обліку руху готової продукції важливо забезпечити високий рівень використання облікової інформації. Щоб створити результативну систему обліку готової продукції, підприємства повинні організувати бухгалтерський облік таким чином, щоб отримувати та формувати інформацію про виробництво без необхідності прикладання додаткових зусиль. Це передбачає, насамперед, вибір методів оцінки готової продукції та дотримання принципів її обліку. Налагодження системи бухгалтерського обліку для максимально ефективно роботи сприяє спрощенню ведення обліку не лише готової продукції, а й усіх операцій підприємства. Це, у свою чергу, веде до підвищення загальної ефективності діяльності та поліпшення показників роботи підприємства.

1.2. Функціональне значення бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту в системі управління молокопереробними підприємствами

У сучасному світі, де бізнес-середовище стає все більш динамічним і конкурентним, правильна організація обліку, аналізу та аудиту є критично важливими для успішної діяльності підприємств у всіх галузях, включаючи молокопереробну промисловість. Ці три аспекти відіграють невід'ємну роль у забезпеченні інформаційної підтримки в управлінських процесах, що дозволяє компаніям оптимізувати свої ресурси, підвищувати ефективність і адаптуватися до змінних умов ринку.

Бухгалтерський облік – це систематизований процес реєстрації, підрахунку, накопичення та аналізу інформації про фінансові та господарські операції підприємства. У молокопереробній галузі бухгалтерський облік виконує кілька ключових функцій, які є основою для ефективного управління і прийняття рішень.

Бухгалтерський облік забезпечує точну і своєчасну інформацію про фінансовий стан молокопереробного підприємства. Це включає облік активів, зобов'язань, капіталу та руху грошових коштів. З допомогою бухгалтерських звітів, таких як баланс, звіт про фінансові результати та звіт про рух грошових коштів, керівництво може оцінити: ліквідність; платоспроможність; рентабельність.

Водночас, бухгалтерський облік є підґрунтям для складання фінансових і виробничих планів. Інформація, отримана з обліку, дозволяє підприємству: • встановлювати реалістичні бюджети для виробництва, закупівлі сировини, транспортування та збуту продукції; прогнозувати майбутні доходи та витрати на основі історичних даних, що допомагає у прийнятті управлінських рішень.

Бухгалтерський облік створює базу для формування аналітичних звітів і висновків, які допомагають в управлінні підприємством, що включає аналіз ефективності виробництва продукції (собівартість, рентабельність); вивчення тенденцій на ринку, впливу цінових факторів та прогнозування попиту на продукцію та оцінку варіантів оптимізації виробничих процесів і управлінських рішень. Водночас, на базі бухгалтерського обліку формується інформаційна база для управлінських рішень. Це може включати: оцінка доцільності нових інвестицій у обладнання або нові технології; прийняття рішень щодо розширення асортименту продукції або ринків збуту та розробку стратегій для підвищення конкурентоспроможності.

Таким чином, бухгалтерський облік відіграє ключову роль в управлінні молокопереробними підприємствами, забезпечуючи не лише контроль за фінансами, але й формуючи основу для стратегічного планування, аналізу витрат та підтримки прийняття рішень. Систематизація облікових даних та їхнє використання у

виробничому процесі дозволяє підвищувати ефективність управління та конкурентоспроможність підприємства на ринку.

В умовах сьогодення, аналіз і аудит господарської діяльності є важливими елементами управлінської діяльності на молокопереробних підприємствах. Вони забезпечують систематичний підхід до оцінки фінансових, виробничих і управлінських процесів. Це дозволяє підприємствам приймати обґрунтовані рішення, оптимізувати ресурси, зменшувати витрати та покращувати ефективність роботи.

Аналіз — це процес дослідження, оцінки та інтерпретації фінансових і виробничих даних для виявлення закономірностей, проблем і можливостей, що впливають на діяльність підприємства.

Аналіз дозволяє управлінцям краще усвідомлювати фінансове положення підприємства. Завдяки аналізу звітності можна виявити тренди, діагностувати проблеми з ліквідністю чи платоспроможністю. Слід відмітити, що інформація, отримана в процесі аналізу, слугує основою для прийняття стратегічних і тактичних рішень. Це може стосуватися інвестицій у нові технології, розширення виробництва або ринків збуту., а також наліз також допомагає при складанні бізнес-планів та бюджетів.

Аудит — це незалежна перевірка фінансової звітності та внутрішніх контролів підприємства з метою підтвердження її достовірності, дотримання законодавчих і регуляторних вимог, а також ефективності управлінських процесів. Аудит забезпечує впевненість у тому, що фінансова звітність молокопереробного підприємства відповідає стандартам бухгалтерського обліку і реально відображає фінансовий стан, що важливо не тільки для керівництва, але й для інвесторів, кредиторів і інших зацікавлених сторін.

Аудит оцінює системи внутрішнього контролю, що дозволяє виявити слабкі місця в процесах управління, а також ризики, пов'язані з фінансовими втратами чи

зловживаннями. Водночас, рекомендації аудитора можуть бути корисними для поліпшення управлінських практик.

Аналіз і аудит в системі управління молокопереробними підприємствами є критично важливими для забезпечення їх стабільного і прибуткового функціонування. Аналіз надає інформацію для прийняття управлінських рішень, виявляє проблеми і можливості, тоді як аудит підтверджує достовірність фінансової звітності і оцінює ефективність внутрішніх контролів. Разом ці два процеси сприяють оптимізації ресурсів, підвищенню ефективності та конкурентоспроможності підприємств на ринку.

1.3. Особливості господарської діяльності та оцінка економічного стану молокопереробних підприємств

Молокопереробна галузь є однією з важливих складових агропромислового комплексу, що займається переробкою молока в різні види продукції. Ця галузь забезпечує споживчий ринок молочними виробами, такими як молоко, йогурти, сири, масло, сметана та інші молочні продукти, які є ключовими елементами раціону людини.

Дочірнє підприємство «Старокостянтинівський молочний завод» є важливим сегментом молокопереробної галузі в Україні. Завод, розташований у місті Старокостянтинів Хмельницької області, спеціалізується на виробництві молочних продуктів та є одним з основних постачальників молочних виробів не лише на місцевому ринку, а й у масштабах держави.

На ДП «Старокостянтинівський молочний завод» використовуються інноваційні технології переробки молока, що забезпечують високу якість та безпечність готової продукції. Виробництво включає кілька етапів: приймання молока, його обробка, упаковка та зберігання. Особлива увага приділяється контрольним процесам якості на всіх етапах виробництва.

Асортиментом продукції ДП «Старокостянтинівський молочний завод» є: масло; спреди, тверді сири, молочні продукти промислового призначення (в т.ч. сухе молоко).

ДП «Старокостянтинівський молочний завод» забезпечене стабільним постачанням сировини від місцевих фермерських господарств, що дозволяє використовувати молоко високої якості. Співпраця з місцевими постачальниками сприяє розвитку аграрної галузі регіону.

ДП «Старокостянтинівський молочний завод» активно займається благодійною діяльністю, підтримує місцеві ініціативи та займається екологічними проектами, спрямованими на збереження навколишнього середовища. Всі продукти, що випускаються на заводі, проходять суворий контроль якості відповідно до державних стандартів. Використовуються сучасні лабораторії для тестування продукції на різноманітні показники.

ДП «Старокостянтинівський молочний завод» постійно працює над удосконаленням своїх технологічних процесів, впроваджує новітнє обладнання та інноваційні підходи до управління, щоб залишатися конкурентоспроможним на ринку та забезпечувати високі стандарти якості.

Завод планує розширити асортимент продукції, зокрема, запуск нових ліній для виробництва безлактозних та органічних продуктів. Інвестування в модернізацію обладнання дозволить підвищити продуктивність і охоплення нових ринків, зокрема експорту.

У підсумку, ДП «Старокостянтинівський молочний завод» є важливим гравцем на українському ринку молочних продуктів, демонструючи стабільність, якість та соціальну відповідальність.

Дочірнє підприємство «Старокостянтинівський молочний завод» є юридичною особою відповідно до чинного законодавства України та здійснює свою діяльність на підставі Статуту, який укладено та затверджено відповідно до Положень Установчого Договору.

Основною ціллю діяльності (виробництво молочних продуктів) Дочірнього підприємства «Старокостянтинівський молочний завод» є отримання прибутку.

Згідно з даними Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань, код ЄДРПОУ 31952591 підприємство зареєстроване 27.03.2002 р. за адресою: Україна, 01042, місто Київ, вулиця Іоанна Павла II, будинок 4/6, корпус В.

Характеристику ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за кодами економічної класифікації представлено на рис. 1.3.

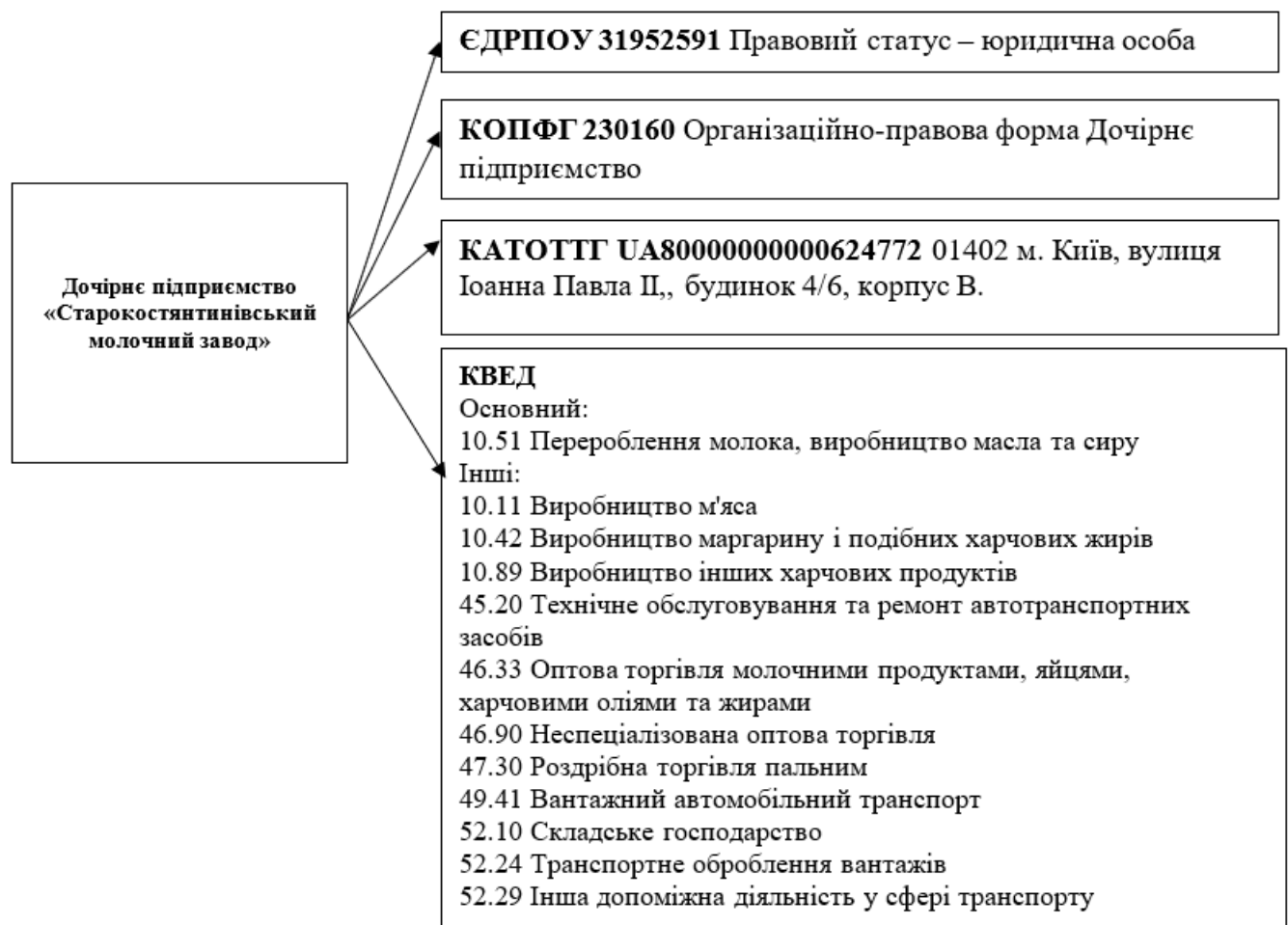

Рис. 1.3 Характеристика ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за кодами економічної класифікації

Джерело: узагальнено автором за [11]

Динаміка активів ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 роки наведена в табл. 1.2.

Таблиця 1.2

Динаміка активів ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	тис. грн, +/-	% (раз)
Нематеріальні активи	18286,0	17331,0	14068,0	-4218,0	-23,07
Основні засоби	306786,0	298594,0	292723,0	-14063,0	-4,58
Необоротні активи	325072,0	315925,0	306791,0	-18281,0	-5,62
Запаси	75770,0	36015,0	37059,0	-38711,0	-51,09
Дебіторська заборгованість за товари і послуги	291733,0	59507,0	125889,0	-165844,0	-56,85
Дебіторська заборгованість за виданими авансами	52309,0	60140,0	65549,0	13240,0	25,31
Дебіторська заборгованість з бюджетом	3123,0	2219,0	12569,0	9446,0	У 3,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	36632,0	40188,0	29262,0	-7370,0	-20,12
Гроші та їх еквіваленти	5764,0	1736,0	1228,0	-4536,0	-78,70
Оборотні активи	465331,0	199805,0	271556,0	-193775,0	-41,64
Активи	790403,0	515730,0	578347,0	-212056,0	-26,83

Джерело: розраховано автором

За досліджуваний період загальна сума активів в 2023 році зменшилась порівняно з 2021 роком на 212056.0 тис. грн. Це відбулось внаслідок зменшення необоротних активів 18281.0 тис. грн. В свою чергу аналіз стану оборотних активів показав, що їх сума за 2021-2023 роки скоротилась на 193775.0 тис. грн.

Аналіз пасиву ДП «Старокостянтинівський молочний завод» наведено в табл. 1.3.

За досліджуваний період загальна сума пасивів в 2023 році зменшилась при порівнянні з 2021 роком на 212056.0 тис. грн. Така динаміка відбулась завдяки зменшенню власного капіталу на 42553.0 тис. грн. та довгострокових зобов'язань і забезпечень на 4809.0 тис. грн.

Таблиця 1.3

Динаміка пасивів ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	тис. грн, +/-	% (раз)
Зареєстрований капітал	257260,0	257260,0	257260,0	0,0	0,00
Капітал у дооцінках	140226,0	127153,0	118357,0	-21869,0	-15,60
Додатковий капітал	12,0	12,0	12,0	0,0	0,00
Нерозподілений прибуток	- 324968,0	- 393239,0	- 345652,0	-20684,0	-
Вилучений капітал	3,0	3,0	3,0	0,0	0,00
Власний капітал	72527,0	-8817,0	29974,0	-42553,0	-58,67
Відстрочені податкові зобов'язання	30781,0	27911,0	25972,0	-4809,0	-15,62
Інші довгострокові зобов'язання	2656,0	2656,0	2656,0	0,0	0,00
Довгострокові зобов'язання	33437,0	30567,0	28628,0	-4809,0	-14,38
Короткострокові кредити банків	222453,0	269129,0	287797,0	65344,0	-29,37
Поточна кредиторська заборгованість за довгостроковими зобов'язаннями	13713,0	18310,0	20909,0	7196,0	52,48
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	311614,0	108356,0	115849,0	-195765,0	62,82
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	196,0	2191,0	368,0	172,0	-87,76
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	2016,0	1068,0	0,0	-2016,0	100
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	6111,0	6310,0	4461,0	-1650,0	-27,00
Поточні забезпечення	8644,0	5211,0	6686,0	-1958,0	-22,65
Інші поточні зобов'язання	119692,0	83405,0	83675,0	-36017,0	-30,09
Поточні зобов'язання	684439,0	493980,0	519745,0	-164694,0	-24,06
Пасив	790403,0	515730,0	578347,0	-212056,0	-26,83

Джерело: розраховано автором

Динаміка фінансових результатів Дочірнього підприємства «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 роки наведена в табл. 1.4.

За досліджуваний період чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) в 2023 році складав 634026.0 тис. грн., що на 1230288.0 тис. грн. менше порівняно з 2021 роком. В той же час собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг) скоротилась за останні три роки на 1229515.0 тис. грн. Сума чистого прибутку в 2023 році дорівнювала 38255.0 тис. грн. Це на 15242.0 тис. грн. більше, ніж в 2021 році.

Таблиця 1.4

Динаміка фінансових результатів ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за
2021-2023 роки

Показники	Роки			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
	2021	2022	2023	тис. грн, +/-	% (раз)
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	1864314,0	498196,0	634026,0	- 1230288,0	-65,99
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	1722540,0	437292,0	493025,0	- 1229515,0	-71,38
Валовий прибуток (збиток)	141774,0	60904,0	141001,0	-773,0	-0,55
Інші операційні доходи	132586,0	12885,0	11236,0	-121350,0	-91,53
Адміністративні витрати	38343,0	25827,0	29946,0	-8397,0	-21,90
Витрати на збут	125503,0	10509,0	9174,0	-116329,0	-92,69
Інші операційні витрати	75475,0	48451,0	11358,0	-64117,0	-84,95
Фінансовий результат від операційної діяльності	35039,0	-10998,0	101759,0	66720,0	190,42
Інші фінансові доходи	9,0	36,0	56,0	47,0	522,22
Інші доходи	31937,0	228,0	24785,0	-7152,0	-22,39
Фінансові витрати	21214,0	22415,0	35534,0	14320,0	67,50
Інші витрати	22758,0	51111,0	52811,0	30053,0	132,05
Фінансовий результат до оподаткування	23013,0	-84260,0	38255,0	15242,0	66,23
Чистий прибуток (збиток)	23013,0	-84260,0	38255,0	15242,0	66,23

Джерело: розраховано автором

Таким чином, фінансові результати діяльності ДП «Старокостянтинівський молочний завод» протягом 2021-2023 років можна оцінити позитивно. В 2023 році підприємство отримало чистий прибуток, сума якого зростає протягом всього періоду, що аналізується.

РОЗДІЛ 2

ПОБУДОВА СИСТЕМИ ОБЛІКОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

2.1. Організація первинного обліку готової продукції на підприємствах

Організація первинного обліку готової продукції на молокопереробних підприємствах є важливим етапом у системі бухгалтерського обліку, що забезпечує точність, своєчасність та достовірність даних про виробництво та реалізацію продукції. Весь процес обліку готової продукції починається з документування.

На молокопереробному підприємстві ведеться кілька видів первинних документів, які забезпечують облік виробничих процесів, складування і реалізації готової продукції. Основними первинними документами є:

1. Накладні: Товарно-транспортні накладні на передачу сировини та готової продукції. Вони підтверджують факт передачі продукції між відповідальними особами та містять інформацію про кількість, якість та характеристики продукції.

2. Акти приймання-здавання: Акти, які оформлюються при прийомі готової продукції на склад від виробництва, а також при здачі продукції на реалізацію.

3. Калькуляційні картки: Документи, що відображають структуру витрат і собівартість готової продукції, включаючи витрати на сировину, енергію, заробітну плату та інші витрати.

4. Журнали обліку: Журнали, в яких фіксується виробництво і реалізація готової продукції, а також надходження та вибуття сировини.

5. Специфікації: Документи, що містять детальний опис складу готової продукції, її різновидів та характеристик.

6. Форми обліку за нормами: Документи, що містять дані про витрати сировини та витрат на виробництво, відповідно до встановлених норм.

7. Витрати на виробництво: Документи, що фіксують витрати на виробництво, включаючи акт обстеження витрат [33].

Кожен з цих документів виконує свою функцію у процесі обліку і контролю за виробництвом, обліком запасів та фінансовими результатами молокопереробного підприємства. Їх правильне ведення є необхідною умовою для забезпечення чесності та прозорості в обліковій системі.

Таким чином, організація первинного обліку готової продукції на молокопереробних підприємствах передбачає комплексний підхід до документування, класифікації, контролю та аналізу даних, що сприяє ефективному управлінню виробничими процесами.

У процесі формування облікової політики підприємства важливо враховувати фактори, які безпосередньо впливають на цей процес. Узагальнивши дослідження науковців та зважаючи на галузеві особливості, ми пропонуємо структуровану класифікацію факторів, що впливають на формування облікової політики молокопереробного підприємства (рис. 2.1).

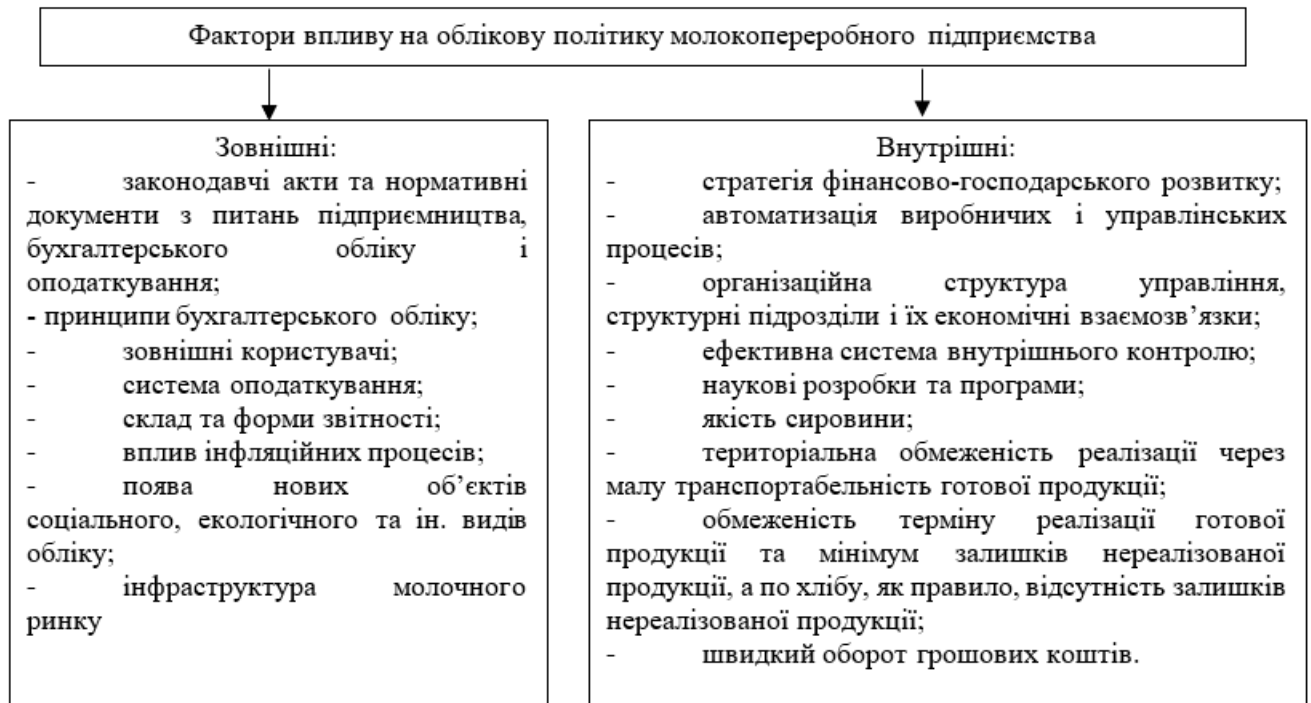

Рис. 2.1. Фактори впливу на формування облікової політики молокопереробних підприємств

Джерело: узагальнено автором

Облікова політика молокопереробного підприємства щодо готової продукції складається з трьох основних елементів: методичного, технічного та організаційного, які відповідають відповідним розділам облікової політики. Складові облікової політики, що стосуються організації обліку готової продукції, представлені на рис. 2.2 [24].

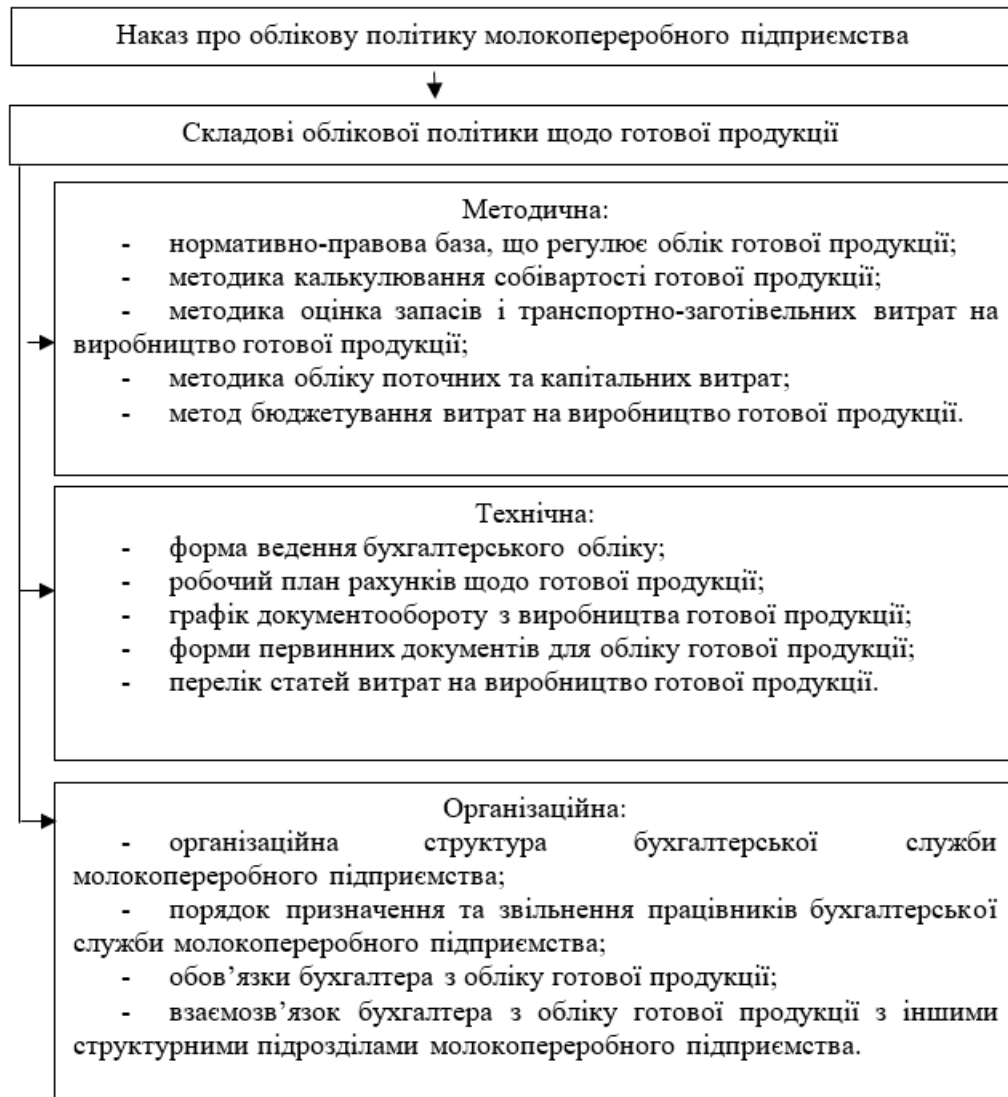

Рис 2.2. Складові облікової політики щодо організації обліку готової продукції молокопереробного підприємства

Джерело: узагальнено автором

Документом, що містить положення облікової політики молокопереробних підприємств, є наказ або розпорядження керівника, який складається на кожний звітний рік. Підготовка цього наказу, що затверджує методологію бухгалтерського обліку та його організацію на поточний рік, є вимогою Закону України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні» [36].

Наказ про облікову політику – це документ для внутрішнього користування, який підписується особами, уповноваженими на перший і другий підпис (зазвичай - керівником та головним бухгалтером або бухгалтером). При складанні наказу, окрім нормативно-правових факторів, необхідно також враховувати юридичний статус підприємства.

Таким чином, в процесі проведеного дослідження можна зробити висновок, що належна організація обліку повинна забезпечувати ефективну інформаційну систему, яка надасть користувачам своєчасну, точну та достовірну інформацію про виробництво, зберігання і реалізацію готової продукції. У цьому контексті основним інструментом для організації обліку є наказ про облікову політику підприємства.

Облікова політика молокопереробних підприємства, яке виготовляє готову продукцію, повинна містити такі відомості: методику калькуляції собівартості готової продукції; методику оцінки запасів і транспортно-заготівельних витрат на виробництво готової продукції; перелік статей витрат, пов'язаних із виробництвом продукції; а також метод бюджетування витрат на виробництво готової продукції.

2.2. Організація та методика облікового процесу формування готовою продукцією на підприємствах

Організація та методика облікового процесу формування готової продукції на підприємствах — це система дій, спрямованих на забезпечення точного, своєчасного та ефективного обліку готової продукції протягом всього циклу її виробництва, зберігання та реалізації.

Організація облікового процесу полягає в упорядкуванні та структуризації всіх елементів обліку: визначенні його цілей, завдань, обсягу робіт, відповідальності за виконання, а також налаштуванні процедур та процесів, що забезпечують ефективний облік. Це охоплює:

- 1) створення внутрішніх стандартів, політик і процедур обліку;
- 2) визначення відповідальності працівників, які займаються обліком готової продукції;
- 3) впровадження технологій і систем обліку, які забезпечують швидкий доступ до даних та їх обробку.

Методика облікового процесу містить у собі конкретні методи та прийоми, які використовуються для обліку та контролю за рухом готової продукції. Це включає:

- вибір системи обліку;
- використання первинних документів, які фіксують всі операції з готовою продукцією.
- автоматизацію обліку (використання програмного забезпечення), що дозволяє вести облік у режимі реального часу.
- проведення інвентаризацій для перевірки фактичних залишків готової продукції на складах.

Основними цілями організації обліку на молокопереробному підприємстві є:

1. Забезпечення точності та достовірності даних обліку.
2. Своєчасне реагування на зміни у залишках готової продукції.
3. Оптимізація процесів виробництва і управлінських рішень на основі облікових даних.
4. Підвищення ефективності управління запасами готової продукції.

Таким чином, організація та методика облікового процесу формування готової продукції є ключовими елементами управління підприємством, що забезпечують контроль, планування та аналіз його фінансових результатів [16].

Основними завданнями організації обліку готової продукції є:

1. Забезпечення своєчасного та точного обліку надходжень і вибуття готової продукції з метою контролю за її кількістю та якістю.

2. Ведення обліку залишків готової продукції на складах для запобігання її недостачі або надлишків, що можуть призвести до фінансових втрат.

3. Розрахунок і аналіз собівартості готової продукції для оцінки ефективності виробничих процесів та встановлення конкурентоспроможних цін.

4. Гарантування точності та достовірності інформації, що використовується в управлінні фінансами підприємства та прийнятті управлінських рішень.

4. Організація системи внутрішнього контролю для виявлення та запобігання можливим фінансовим нестачам і зловживанням.

5. Постійний моніторинг та вдосконалення методів обліку, щоб підвищити ефективність управління готовою продукцією.

6. Своєчасне формування необхідних звітів про обсяги виробництва, реалізації та залишки готової продукції для внутрішнього та зовнішнього користування.

Готова продукція у ДП «Старокостянтинівський молочний завод» проходить стадії, наведені на рис. 2.3.

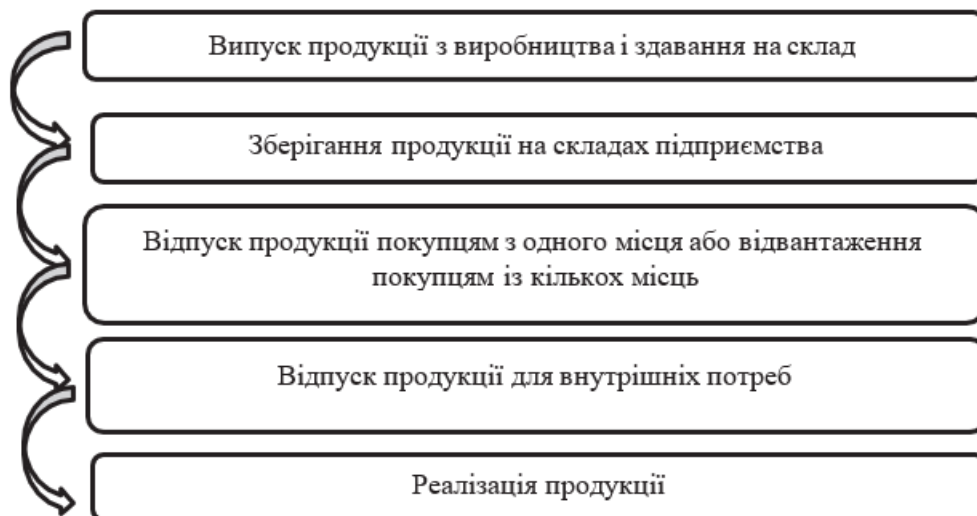

Рис 2.3 Стадії руху готової продукції у ДП «Старокостянтинівський молочний завод»

Джерело: узагальнено автором

Етапи організації обліку готової продукції та її реалізації ДП «Старокостянтинівський молочний завод» узагальнено на рис. 2.4.

Рис. 2.4. Етапи організації обліку готової продукції та її реалізації

Джерело: узагальнено автором за [40]

Синтетичний облік наявності та руху готової продукції на ДП «Старокостянтинівський молочний завод» здійснюється на активному рахунку 26 «Готова продукція», котрий використовується для узагальнення інформації про наявність та переміщення продукції, виготовленої підприємством. На дебеті рахунка відображаються: надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю або за нормативною вартістю; повернення продукції покупцями; оприбуткування надлишків, виявлених в результаті проведеної інвентаризації; дооцінка (в межах раніше проведеної оцінки). На кредиті рахунку 26 «Готова продукція» фіксуються: реалізація готової продукції за грошові кошти;

обмін у рамках бартерних (товарообмінних) операцій на інші види активів; безкоштовна передача продукції (з метою реклами чи благодійності); переведення до складу запасів іншого виду (наприклад, використання як комплектуючого для виробництва іншої продукції); уцінка; списання унаслідок нестач, розкрадань або надзвичайних обставин [14].

Аналітичний облік готової продукції на ДП «Старокостянтинівський молочний завод» ведеться за місцями її зберігання та окремими видами у натуральних, умовно-натуральних і вартісних показниках.

Досягнення позитивного фінансового результату підприємства стає можливим завдяки ефективній системі управлінського обліку, яка забезпечує формування даних про запаси готової продукції на складі. Ця система гарантує своєчасність і точність оприбуткування продукції, її збереження, а також своєчасне відвантаження та виконання зобов'язань перед покупцями та замовниками.

РОЗДІЛ 3

ПОБУДОВА СИСТЕМИ АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ГОТОВОЮ ПРОДУКЦІЄЮ МОЛОКОПЕРЕРОБНИХ ПІДПРИЄМСТВ

3.1. Система аналізу готової продукції як інструмент управлінських рішень

В умовах ринкової економіки коректно обрана стратегія виробництва та оптимальні обсяги випуску продукції забезпечують досягнення планових показників реалізації і відповідні прибутки, що відповідають масштабам діяльності. Тому аналіз виробництва товарів, робіт і послуг є надзвичайно важливим аспектом.

Аналіз готової продукції в системі управління молокопереробними підприємствами є ключовим етапом для забезпечення ефективності виробництва та конкурентоспроможності продукції.

Мета аналізу готової продукції полягає в оцінці ефективності виробництва, якості та конкурентоспроможності товарів, що виготовляються підприємством. Аналіз сприяє визначенню відповідності обсягів випуску і реалізації продукції запитам ринку, а також виявляє можливості для оптимізації виробничих процесів, підвищення рентабельності та поліпшення позицій на ринку.

Основними завданнями аналізу готової продукції в ДП «Старокостянтинівський молочний завод» є:

1. Оцінка якості продукції, шляхом аналізу показників якості готової продукції (вміст жиру, білка, бактерій) відповідно до стандартів та вимог та визначенням відсотку браку або дефектної продукції та його причини.
2. Вивчення асортименту продукції шляхом аналізу різноманітності асортименту готової продукції, її відповідність потребам ринку та споживачів.
3. Моніторинг витрат на виробництво – оцінка витрати на виробництво готової продукції, включаючи сировину, енергію та працю.

4. Аналіз фінансових показників шляхом визначення прибутковості готової продукції, включаючи рентабельність, обсяги реалізації та доходи та оцінка впливу вартості готової продукції на загальну фінансову стабільність підприємства.

5. Аналіз ефективності різних каналів збуту готової продукції (дистрибуція, роздрібна торгівля, експорти) та їх вплив на обсяги продажів.

6. Розробка прогнозів на основі аналізу тенденцій, що дозволить оптимізувати виробництво.

7. Вивчення конкурентоспроможності готової продукції шляхом аналізу цін, якості та асортименту продукції конкурентів, а також сильних та слабких сторін власної продукції порівняно з конкурентами.

Ці завдання допоможуть отримати комплексну картину про ефективність виробництва готової продукції та її позицію на ринку, що, в свою чергу, сприятиме оптимізації управлінських рішень у молокопереробних підприємствах.

Аналіз обсягів виробництва та реалізації основних видів продукції ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 рр. представлено в табл. 3.1.

Провівши аналіз обсягів виробництва основних видів продукції ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 роки можна зробити наступні висновки:

Обсяг виробництва Крему на сирній основі "Cream Classic" ТМ "ARO" зріс з 7071 тис. грн у 2021 році до 8838 тис. грн у 2023 році (підвищення на 25%). Це свідчить про позитивну динаміку та зростання попиту на цей продукт.

Обсяг виробництва Сиру пл. Cheddarіo «Molendam» зменшився з 9194,36 тис. грн до 7379,4 тис. грн (-19,7%). Це вказує на проблеми з позиціонуванням продукту на ринку.

Спостерігається значне зниження обсягів виробництва Сиру пл. Crema «Molendam»: з 21134,68 тис. грн до 14302,12 тис. грн (-32,3%). Це може бути результатом зниження споживчих уподобань або збільшення конкуренції.

Таблиця 3.1

Аналіз обсягів виробництв основних видів продукції

ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 рр., тис. грн.

№ з/п	Основний вид продукції	Роки			Відхилення 2023 до 2021 рр.	
		2021	2022	2023	+/-	%
1	Крем на сирній основі "Cream Classic" ТМ "ARO" 3кг	7071,0	7437	8838	1767	25,0
2	Сир пл. Cheddario «Molendam» брикет 70 гр.	9194,36	4135,6	7379,4	-1814,96	-19,7
3	Сир пл. Crema «Molendam» брикет 70 гр.	21134,68	13122,2	14302,12	-6832,56	-32,3
4	Сир пл. Gouda «Molendam» брикет 70 гр.	12216,68	5239,08	6673,8	-5542,88	-45,4
5	Сир пл. Grybnyi «Molendam» брикет 70 гр.	3188,92	1609,16	4027,8	838,88	26,3
6	Сир пл. Vershkoviy Molendam брикет 70 гр.	47365,36	27238,12	68778,36	21413,0	45,2
7	Сир пл. к/к НМ Гурман 1 кг	6135	11155	6895	760	12,4

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

Обсяг виробництва Сиру пл. Grybnyi «Molendam» збільшився з 3188,92 тис. грн до 4027,8 тис. грн (26,3%), що вказує на позитивну динаміку цього продукту.

Отже, зростання обсягів виробництва крему на сирній основі та сиру пл. Grybnyi, а також значне зростання сиру пл. Vershkoviy свідчать про позитивні зміни у споживчих уподобаннях. Рекомендується зосередити зусилля на промоції і розширенні асортименту даних продуктів.

Схематично аналіз готової продукції ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 представлено на рис. 3.1.

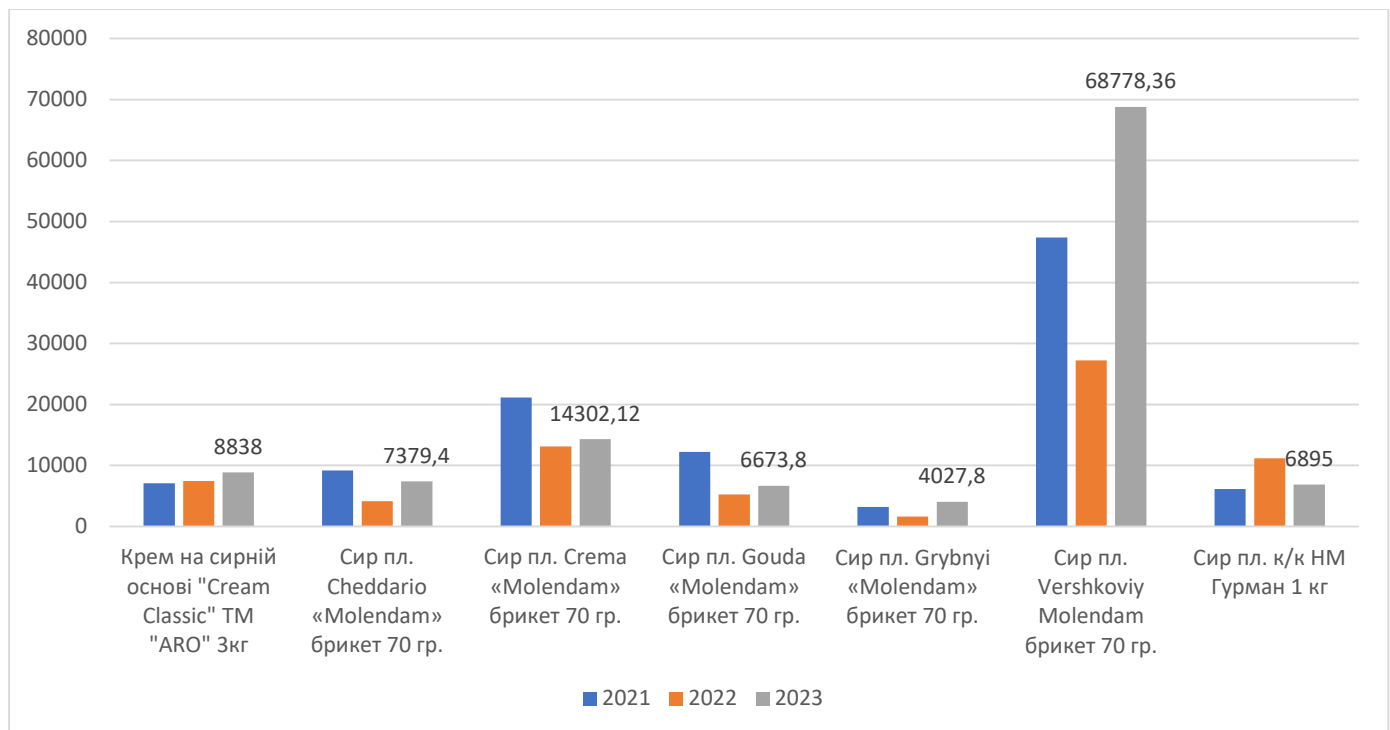

Рис. 3.1. Аналіз виробництва готової продукції в ДП «Старокостянтинівський молочний завод» за 2021-2023 рр.

Джерело: розраховано автором за даними фінансової звітності

Рекомендується провести додатковий аналіз ринку, щоб зрозуміти зміни у попиті на різні види продукції та адаптувати стратегію виробництва відповідно до нових умов. Такий підхід дозволить ДП «Старокостянтинівському молочному заводу» краще реагувати на коливання ринкової ситуації та оптимізувати асортимент продукції для максимізації прибутків.

Аналіз готової продукції є важливим елементом системи управління молокопереробними підприємствами. Виконання цих завдань допомагає підприємствам не лише підвищувати ефективність виробництва, а й адаптувати свою стратегію до умов ринку, забезпечуючи стійкість і конкурентоспроможність у змінних економічних обставинах.

3.2. Моделювання системи аудиту готової продукції на підприємстві

Молокопереробна промисловість є однією з ключових складових агропромислового комплексу, що забезпечує населення необхідними продуктами харчування, такими як молоко, йогурти, сири, масла тощо. Успішна діяльність підприємств молокопереробної галузі значною мірою залежить від якості продукції, що випускається, що, у свою чергу, передбачає проведення регулярного та ефективного аудиту. Сучасні підходи до аудиту готової продукції в цій галузі спрямовані на забезпечення високих стандартів якості та безпечності молочних продуктів, що має вирішальне значення для споживачів.

З розвитком аудиторської діяльності в Україні зростають вимоги до якості аудиту, що, безсумнівно, залежить від ефективності аудиторських процедур, які виконуються під час перевірки. Актуальність аудиту операцій з продажу продукції, виконаних робіт та наданих послуг молокопереробних підприємств, зумовлена також тим, що в останній час аудит усе більше виконує функції, пов'язані з виявленням впливу як зовнішніх, так і внутрішніх чинників на діяльність підприємства.

Аудит процесу реалізації готової продукції – це систематичний, незалежний та документально зафіксований процес оцінки ефективності, достовірності та відповідності операцій, пов'язаних із продажем готової продукції, нормативним вимогам, внутрішній політиці підприємства та світовим стандартам. Основною метою аудиту операцій, пов'язаних з обліком реалізації продукції, товарів, робіт і послуг є забезпечення високої якості обліку, об'єктивності фінансових звітів, а також підвищення ефективності бізнес-процесів, що стосуються реалізації продукції.

Основні завдання аудиту операцій, пов'язаних з обліком реалізації продукції, товарів, робіт і послуг, представлені на рис. 3.2.

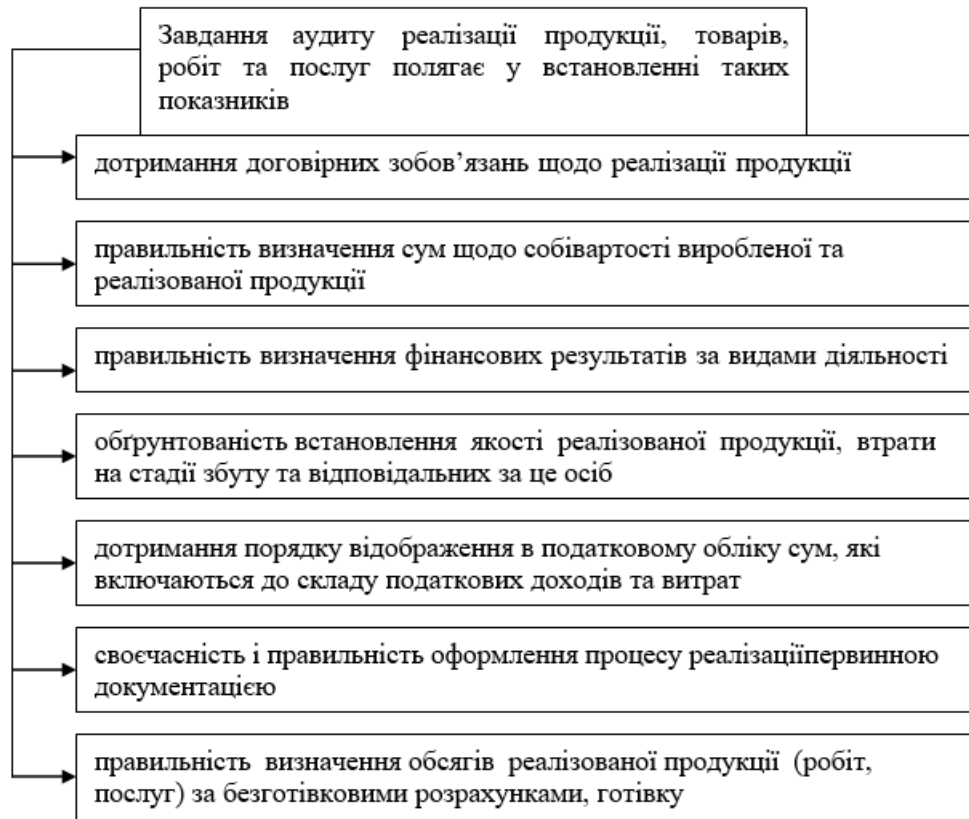

Рис. 3.2. Завдання аудиту операцій, пов'язаних з обліком реалізації продукції, товарів, робіт і послуг

Джерело: узагальнено автором за [13]

Розглянуті етапи можуть бути адаптовані з урахуванням особливостей діяльності молокопереробного підприємства, цілей аудиторської перевірки та конкретних умов. На кожному етапі можливе використання як загальних, так і специфічних методичних прийомів перевірки, кількість і склад яких визначаються для конкретного підприємства з урахуванням особливостей його господарської діяльності.

До предметної області аудиту слід насамперед віднести інформацію, що стосується технології виробництва, виробничого обладнання, структури управління виробництвом, критеріїв оцінки доходів. Основні джерела інформації для аудиту реалізації продукції, товарів, робіт та послуг узагальнені на рис. 2.

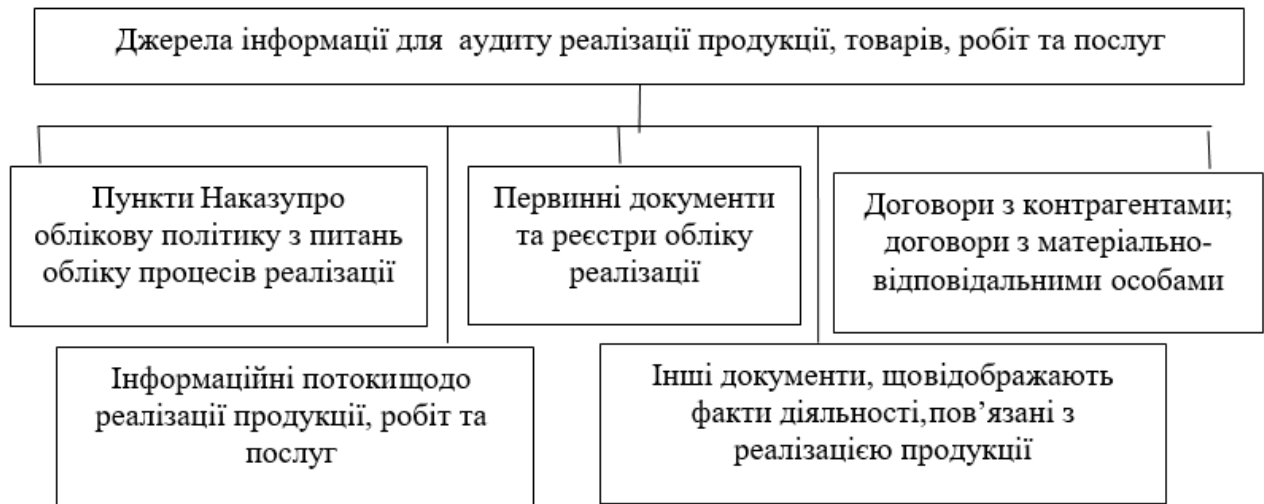

Рис. 3.3. Джерела інформації аудиту операцій, пов'язаних з обліком реалізації продукції, товарів, робіт і послуг

Джерело: узагальнено автором за [17]

Щоб досягти мети аудиту та задовольнити потреби користувачів у наданні всебічної, достовірної та неупередженої інформації про виробництво та реалізацію готової продукції, аудитору необхідно виконати такі завдання:

- 1) оцінити, як здійснюється контроль за використанням готової продукції у виробничому процесі;
- 2) перевірити коректність формування зведеної інформації про витрати на виробництво;
- 3) перевірити правильність та своєчасність документального оформлення реалізації та передачі готової продукції з виробництва на склад, а також зі складу;
- 4) оцінити коректність оформлення документів при зберіганні готової продукції на складі;
- 5) перевірити правильність оформлення документів для інвентаризації готової продукції.
- 6) встановити наявність можливих протизаконних дій, пов'язаних із рухом і зберіганням готової продукції, а також виявити суттєві порушення і помилки в бухгалтерському обліку та звітності;

7) переконатися у правильності відображення виготовлення та реалізації готової продукції в податковому обліку;

8) перевірити, чи складається звітність у встановлені терміни та чи відображаються в ній операції з готовою продукцією правильно [1].

Аудит готової продукції на підприємствах молокопереробної промисловості стає все більш важливим процесом у сучасних умовах, коли вимоги споживачів до якості та безпеки продукції зростають. Використання сучасних підходів, таких як аудити на основі ризиків, інтегровані системи управління та новітні технології, забезпечує більш глибокий і точний аналіз готової продукції, що в свою чергу підвищує конкурентоспроможність підприємств.

Таким чином, аудит процесу реалізації готової продукції є важливим елементом управління підприємством, що сприяє не лише його фінансовій стабільності, але й загальному розвитку та адаптації до вимог ринку.

Постійна адаптація аудиторських процесів до змінюваних умов ринку і технологій є запорукою успішного розвитку молокопереробних підприємств і задоволення потреб споживачів. В перспективі, подальший розвиток технологій і зміна нормативної бази вимагатимуть від аудиторів нових підходів і інструментів, що ще більше підвищить значення аудитів готової продукції в галузі.

3.3. Удосконалення системи аналітичного забезпечення управління готовою продукцією підприємств

У сучасних умовах функціонування економіки, в умовах жорсткої конкуренції та динамічних змін на ринку, підприємства мають активно оцінювати та удосконалювати свої системи управління, зокрема в галузі обліку готової продукції. Система аналітичного забезпечення управління готовою продукцією є важливою складовою, що дозволяє підприємствам досягати фінансової стабільності, підвищувати ефективність виробничих процесів і забезпечувати конкурентоспроможність продукції.

Аналітичне забезпечення управління готовою продукцією передбачає інтеграцію даних, що стосуються виробничих витрат, обсягу реалізації, якості продукції та ринкової динаміки. Це дозволяє управлінцям:

1) здійснювати планування – на основі детального аналізу минулих показників можна скласти прогнози щодо обсягів виробництва та реалізації готової продукції.

2) контролювати витрати, шляхом аналізу різноманітних статей витрат дозволяє ідентифікувати можливості для зниження собівартості та підвищення рентабельності;

3) приймати обґрунтовані рішення, оскільки отримані аналітичні дані забезпечують обґрунтованість рішень у сфері управління асортиментом, цінами та маркетингом.

Основними напрями удосконалення системи аналітичного забезпечення діяльності молокопереробних підприємств є:

1. Інтеграція інформаційних систем, оскільки удосконалення може бути досягнуте шляхом інтеграції всіх інформаційних систем підприємства, що дозволить забезпечити доступ до повної та достовірної інформації про виробництво, реалізацію та запаси готової продукції в реальному часі.

2. Автоматизація процесів шляхом впровадження автоматизованих систем обліку і контролю допоможе зменшити кількість ручної праці, скоротити час на обробку інформації та знизити ймовірність помилок.

3. Використання сучасних аналітичних інструментів шляхом запровадження інструментів бізнес-інтелекту, таких як системи аналізу даних (Data Analytics) та аналітики великих даних (Big Data), дозволить отримувати глибокі аналітичні висновки, базуючись на великих обсягах інформації.

4. Підвищення кваліфікації співробітників шляхом систематичного навчання та підвищення кваліфікації персоналу в питаннях аналітичного забезпечення управління готовою продукцією сприятиме кращій розумінню нових інструментів та методик, що використовуються для аналізу.

5. Вдосконалення методик аналізу шляхом розробки та оновлення методик аналізу готової продукції з урахуванням сучасних ринкових умов та споживчих тенденцій дозволяє забезпечити точність і своєчасність аналітичних висновків.

Отже, удосконалення системи аналітичного забезпечення управління готовою продукцією підприємств є невід'ємною частиною стратегії досягнення фінансової стабільності та конкурентоспроможності. Системний підхід до інтеграції, автоматизації та використання сучасних аналітичних засобів дозволить підприємствам оперативно реагувати на зміни ринкової ситуації, зменшувати витрати й підвищувати ефективність управління. В умовах глобалізації та технологічного прогресу, адаптація і модернізація аналітичних систем стає важливою умовою для успішного розвитку підприємств у будь-якій галузі.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження було проаналізовано теоретичні основи бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту готової продукції в контексті молокопереробних підприємств. Було підкреслено, що коректна організація обліку є запорукою досягнення фінансової стабільності та забезпечення конкурентоспроможності підприємства. Аудит та аналіз готової продукції виступають важливими інструментами для контролю за ефективністю управлінських рішень.

2. Готова продукція визначає фінансові результати підприємства, а тому її облік, аналіз та аудит повинні бути організовані відповідно до специфіки молокопереробної галузі. Було виявлено, що правильність визначення собівартості готової продукції в безпосередній мірі впливає на прийняття управлінських рішень та стратегічних планів.

3. Бухгалтерський облік, аналіз і аудит відіграють ключову роль у системі управління молокопереробними підприємствами. Вони забезпечують інформаційну основу для прийняття ефективних управлінських рішень, покращують контроль за витратами та підвищують прозорість фінансових процесів.

4. Аналіз особливостей господарської діяльності молокопереробних підприємств вказує на їхню залежність від якості сировини, кон'юнктури ринку та споживчих вподобань. Оцінка економічного стану дозволяє ідентифікувати сильні та слабкі сторони підприємств, що є необхідним для формування ефективних стратегій розвитку.

5. Організація первинного обліку готової продукції є критично важливою для створення передачі даних, які впливають на подальші управлінські рішення. Методика обліку формування готової продукції повинна бути адаптована до вимог стандартів та специфіки підприємства, що дозволить оптимізувати виробничі процеси.

6. Вдосконалення облікового процесу управління готовою продукцією передбачає впровадження нових методик, автоматизацію облікових операцій та покращення інтеграції інформаційних систем. Це забезпечить оперативніше реагування на зміни ринку та допоможе підвищити ефективність управління.

7. Аналіз готової продукції як інструмент управлінських рішень є важливим елементом стратегії підприємства. Він дозволяє формувати пропозиції щодо покращення асортименту, цінової стратегії та оптимізації виробничих потужностей.

8. Моделювання системи аудиту готової продукції допомагає сформувати чіткий механізм перевірок, який включає в себе етапи планування, проведення аудиту та оформлення результатів. Це сприяє виявленню потенційних ризиків та недоліків в облікових процесах.

9. Удосконалення системи аналітичного забезпечення є постійним процесом, що вимагає адаптації до ринкових умов. Запровадження сучасних аналітичних інструментів і методик дозволить підприємствам ефективніше управляти готовою продукцією, підвищуючи її якість і конкурентоспроможність.

Таким чином, система бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту готової продукції на молокопереробних підприємствах повинна постійно вдосконалюватись, враховуючи сучасні виклики та потреби ринку. Ефективна організація цих процесів сприятиме не лише стабільному фінансовому стану підприємств, але й їхньому довгостроковому розвитку в умовах жорсткої конкуренції.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Белозерцев В. С., Стецюк Я. А. Організаційно-методичні аспекти внутрішнього аудиту готової продукції на промислових підприємствах. Глобальні та національні проблеми економіки. 2017. Вип. 20. С. 929–934.
2. Бухгалтерський облік (для необлікових спеціальностей) : навч. посіб. / Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок, О. М. Дмитренко. Житомир : Рута, 2022. 256 с.
3. Ватуля І. Д., доцент, Дугар Т. Є. Організація і методика аудиту процесу реалізації продукції на підприємствах. URL: <https://www.pdau.edu.ua/sites/default/files/nppdaa/7.2/068.pdf>
4. Вороніна В. Л., Черниш В. В. Особливості документального відображення руху готової продукції. Кримський економічний вісник. 2013. Частина І. 277 с
5. Гайдучок Т. С. Обліково-аналітичний підхід до управління процесом реалізації готової продукції: теорія та практика. *Актуальні питання розвитку економіки: світові та національні аспекти* : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Умань, 21 трав. 2024 р.). Умань : Візаві, 2024. С. 191–194.
6. Гайдучок Т. С., Вітер С. А., Дем'янишина О. А., Ареп'єва О. В. Фінансовий облік активів : навч. посіб. : у 2 ч. / Житомир : Поліський нац. ун-т, 2024. Ч. І. 36 с.
7. Гапонова Г.С. Методичні аспекти обліку готової продукції. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/bitstream/123456789/19196/1/%D0%93%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D0%BD%D0%BE%D0%B2%D0%B0.pdf>
8. Господарський кодекс України від 16 січ. 2003 р. № 436. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>
9. Дембровська М. Я. Внутрішній контроль витрат на підприємствах: теоретичні основи та методи реалізації. *Сталий розвиток, цифровізація та економічна безпека: майбутнє світової економіки та права*: збірник тез доповідей

міжнародної науково-практичної конференції (Кропивницький, 6 листопада 2024 р.). Кропивницький: ЦФЕНД, 2024. С. 41–44

10. Дембровська М. Я. Сучасні підходи до аудиту процесу реалізації готової продукції на підприємствах молокопереробної промисловості. *Перспективи розвитку науки, освіти і суспільства в контексті євроінтеграції*: збірник тез доповідей міжнародної науково-практичної конференції (Ізмаїл, 31 жовтня 2024 р.): у 2 ч. Ізмаїл: ЦФЕНД, 2024. Ч. 1. С. 47-50

11. Дочірнє підприємство «Старокостянтинівський молочний завод». Офіційний сайт. URL: <http://ukrproduct.com/milk-brands/>

12. Єремян О. М., Белехова І. М. Теоретичний аспект визначення економічної сутності готової продукції та процесу її реалізації на підприємстві. URL: <http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/37369/1/17.pdf>

13. Зінченко О. В., Гірічева Я. Є. Особливості методики аудиту готової продукції. *Інфраструктура ринку*. 2017. Випуск 5. С. 206–212.

14. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій : наказ М-ва фінансів України від 30 листоп. 1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

15. Касич А., Шара В. Понятійний апарат терміну «готова продукція» як об'єкта бухгалтерського обліку. *Вісник Київського національного університету ім. Т. Шевченка. Серія Економіка*. 2016. №11(188). С. 33–36.

16. Кравченко М. В., Даценко А. Є., Золотаренко Ю. В. Теоретичні аспекти контролю й аудиту процесу реалізації готової продукції в аграрному підприємстві. *Економіка і суспільство*. 2018. Випуск 15. С. 848–851.

17. Макаренко А. П, Босенко Е. О. Організація та методика аудиту готової продукції. URL: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/1_2019/5.pdf.

18. Макарова Г. С., Мушта В. В. Удосконалення обліку та формування собівартості готової продукції підприємства. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 3. С. 527–533.

19. Маркова Т. Д., Ілуща А. Я. Особливості обліку виробництва і реалізації готової продукції на підприємствах харчової промисловості. *Економіка харчової промисловості*. 2014. №2 (22). С. 74–78.

20. Меліхова Т. О., Феофанова І. В., Лісіна Н. Л. Удосконалення методики аудиту готової продукції для покращення системи обліку на підприємстві. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/1_2020/5.pdf

21. Методичних рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості : наказ М-ва промислової політики України від 09 лип. 2007 р. № 373. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0373581-07#Text>

22. Методичні рекомендації по застосуванню реєстрів бухгалтерського обліку : наказ М-ва фінансів України 29 груд. 2000 р. № 356. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0356201-00#Text>.

23. Методичні рекомендації щодо заповнення форм фінансової звітності : наказом М-ва фінансів України від 28 берез. 2013 р. № 433. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0433201-13#Text>

24. Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства : наказ М-ва фінансів України від 27 черв. 2013 р. № 635. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0635201-13#Text>

25. Національне Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» : наказ М-ва фінансів України від 07 лют. 2013 р. № 73. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13#Text>

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» : наказ М-ва фінансів України від 31 груд. 1999 р. № 318. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00#Text>

27. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : наказ М-ва фінансів України від 20 жовт. 1999 р. №246. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0751-99#Text>

28. Осадча Г. Г, Темчишина Ю. Л., Насідзе Д. Облік готової продукції та його науково-методичні аспекти на сучасному промисловому підприємстві. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2017. Вип. 16. С. 894–898.

29. Осадча Г. Г. Собівартість: аспекти бухгалтерського, податкового та управлінського обліку. URL: <https://magazine.faaf.org.ua/sobivartist-aspekti-buhgalterskogo-podatkovogo-ta-upravlinskogo-obliku.html>

30. Петришина Н. П., Перун Р. В. Проблеми обліку готової продукції та її реалізації. *Наука й економіка*. 2014. №1 (33). С. 49–52.

31. План рахунків бухгалтерського обліку у визначеннях та схемах : навчально-наочний посібник / Ю. С. Цаль-Цалко, Ю. Ю. Мороз, Т. С. Гайдучок [та ін.]. Житомир : Рута, 2019. 212 с.

32. Податковий кодекс України від 02 груд. 2010 р. № 2755 / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

33. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку : наказ М-ва фінансів України від 24 травн. 1995 р. № 88. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0168-95#Text>

34. Порядок подання фінансової звітності : постанова Кабінету Міністрів України від 28 лют. 2000 р. № 419. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/КР000419>

35. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність : Закон України від 21 груд. 2017 р. № 2258. / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text>

36. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16 лип. 1999 р. № 996. / Верх. Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>

37. Про інвентаризацію активів та зобов'язань : Положення від 02 верес. 2014

р. №879. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1365-14#Text>

38. Сугак Т. М, Глушик О. М. Методологічні аспекти обліку готової продукції. https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/02/11.20._topic_Sugak-T.M.-Gluchik-O.M.28-34.pdf

39. Тичинський О. О, Дембровська М. Я. Облік готової продукції у контексті сучасної економічної реальності. *Роль бухгалтерського обліку, аудиту та податкової політики у розбудові незалежної України на шляху до Європейського Союзу* : зб. праць учасників III Міжнар. наук.-практ. конф. (7-8 листоп. 2024 р.). Житомир : Поліський національний університет, 2024. 577 с. DOI: <https://doi.org/10.6084/m9.figshare.27925230.v3>

40. Шишоніна О. Г. Організація внутрішнього контролю витрат на якість. URL: http://www.rusnauka.com/17_PMN_2014/Economics/7_171928.doc.htm

41. Штуца О.С. Ефективний управлінський облік готової продукції запорука позитивного фінансового результату діяльності підприємства / О.С. Штуца // <http://intkonf.org/shtutsa-o-s-efektivniy-upravlinskiy-oblik-gotovoyi-produktsiyi-zaporuka-pozitivnogo-finansovogo-rezultatu-diyalnosti-pidpriemstva/>

42. Шушлякова О.В. Шляхи активізації обліку готової продукції підприємства. URL: <http://repository.hneu.edu.ua/jspui/bitstream/.pdf>.

ДОДАТКИ